

עליות ישורון

א

בענינים שונים

יוצא לאור מכתבי האברך המופלא
הרה"ג ישורון דרזי זצ"ל
בן יבלחטו"א הרה"ג ר' שמואל שליט"א

גידית ת"א. מהדורה חמישית
הספריה ע"ש הרמב"ם
תל אביב.

תמוז תשנ"ב
שנה לפטירתו
א"ך תמוז תנש"א

הכתר סמל לחכמה, להבנה, לתבונה, להשיג בשכלו ובידיעותיו הגדולות ולתת מהם לאחרים. האילן סמל למעשים טובים ככל שאדם מרבה במעשים טובים ענפי האילן טובים יותר ורבים יותר.

המנוח ע"ה שכבר הספידו אותו ואת מעלותיו, הכתר הבחינה לחכמה שבו, שנתן לאחרים בבחינת צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. כל אחד מחבריו של אדם במה שידע נתן לחבירו וזהו הכתר. אם נפסד הכתר יודעים שהאדם נתון בצער. וכן באילן. המנוח ע"ה שהיה מסוגל לשני הדברים, גם החכמה, אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך. וגם המדות, המעשים טובים שהיו לו נתן לבני אדם שידעו להתחנך במדות ומעשים טובים. ולנו חסר גם הכתר וגם האילן המעשים טובים שנלמד מאותה נשמה קדושה.

סיבות המיתה של אדם מרומזות בארבעה שמות חברון, קרית ארבע, אשכול או ממרא. ממרא - שממרה פי ה', עשה עבירה שמחמת זה הקב"ה גזר עליו מיתה. אשכול - מת בקיצור ימים ושנים טרם זמנו. חברון - הצדיקים, נשמת הצדיקים שמתחברת לקב"ה. לפעמים יש צדיק שלא רוצה להשאר בעוה"ז, יש לו אהבה ותשוקה להתחבר לקב"ה. כמו שמצינו בגמ' שאחד האמוראים אמר לאשתו, הכיני תכריכים למחר אני הולך לעוה"ב, וכך הוזה.

קרית ארבע - שאדם נוצר מארבעה יסודות, אש, עפר, רוח ומים. ואם ארבעה אלה כבר נפרדים, עשו את שלהם והוא זקן ושבע ימים הכוחות נפרדים והוא נפטר. אם ח"ו נפטר בבחינת אשכול, טרם זמנו צריך לדעת שזה מפני הממרא, יש בידנו עוונות, צריך לתקן. אם זה קרית ארבע, אם הצדיק נפטר בזמנו, אז ודאי שאנחנו חברון, אנחנו חברים לקב"ה. אין ספק שהצדיק לא נפטר טרם זמנו מחמת חטא שלו, אלא אנחנו צריכים לחשוב לעשות מעשים טובים, ולתקן את התיקון שלנו והוא ודאי יעמוד בתפילה עלינו והקב"ה יגאלנו.

ויהי רצון שכל אחד הקב"ה ימלא משאלותיו ויהיה בבחינת קרית ארבע, ויזכה לראות פני משיחנו ויהיה חבר לשכינה. ונוכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

הגאון רבי שמואל אויערבך שליט"א
נאמר בישיבת הר"ן

"שריפת בית אלוקינו"

התאספנו כאן עכשיו בזמן של בין המצרים, בזמן שצריך לקונן על חורבן ביהמ"ק. ידוע שהזמן הזה הוא זמן מיוחד שנקרא בחז"ל בדברי קבלה "בין המצרים". אע"פ שהחיוב להתאבל על ירושלים הוא כל השנה, שהרי הפסוק "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", נאמר על כל השנה. בכל אופן יש זמן מיוחד שצריך יותר ויותר להתעורר באמת. מי שרואה קצת ירידת הדורות, רואה בעיקר בדברים כאלה. כמו שכותב ר' ישראל סלנט על חודש אלול (הוא כותב זאת לפני יותר ממאה שנה) לפני ישראל, היו רועדים ופחדים מקול הקורא אלול. יש שם לשון שקשה אפילו לומר את זה. סיבת הדבר, כאשר ספו תמו גדולי היראים, הוא כותב, כאילו כבר אין גדולי היראים שעליהם יתבוננו. עד כדי כך גדולי היראים השפיעו על כולם. אותו דבר נאמר אנו על הזמן של "בין המצרים". גם אני הקטן זוכר בימי צעירותי, בימי קטנותי, במקום של החרדים בני התורה, היה מאד ניכר האבל של תקופת "בין המצרים". בכל יום ויום התאספו בבתי כנסיות לומר תיקון חצות ברכים, אלו דברים הפנימיים שתלויים בלב. אפילו שהדברים החיצוניים חשובים, אבל הדברים הפנימיים ממש לזכור את חורבן ביהמ"ק, פחד מיום הדין וכדומה לדברים אלה. בזה רואים שהדורות מתדלדלים והולכים.

התאספנו כאן עכשיו להספיד, כמה שאני קצת מסוגל ולא להיות ח"ו מתעצל בהספדו של חכם. אמרו חז"ל שקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלוקינו. ויש לשון בחז"ל יותר משריפת בית אלוקינו. כי באמת זה אותו ענין ממש. כל ענין של ביהמ"ק שהקב"ה נתאוה לדירה בתחתונים, זה היה ביהמ"ק שהקב"ה התאוה לדירה בתחתונים. ויצביעו פה ראינו קירבת ה', פה הקב"ה השרה שכינתו. פה המקום של קדושה. התכלית של בנין ביהמ"ק, ככה הלשון של נפש החיים אני רק אומר את לשונו, וכן תעשו אומרים חז"ל לדורות. ולפי דבריו כלול בזה עיקר תכלית ביהמ"ק שהאדם יתבונן בזה על מקום הקדושה, קדש הקדשים וההיכל, וכל מקום המקדש. ומוזה יתבונן כמו שהרמב"ם מאריך, שכל האדם גם בנוי אותו דבר. הלב הוא קדש הקדשים. אז התכלית היא כך לשונו של ר' חיים מוולוז'ין שלא תחשבו שעיקר המצוות זה חיצוניות. אלא תכלית המצוות שאדם יעשה את עצמו כבית המקדש, קדש הקדשים.

ר' ישורון זכר צדיק לברכה. שכל מי שהכיר אותו קצת, ראה שממש התקיים בו הענין במלואו. גם "וראו כל עמי הארץ", כל מי שראה אותו כ"ש מי שבא איתו יותר במגע. ידעו את שיחותיו ואת מחשבותיו, וזה בזה לדרגה גבוהה מאד בהתאם לדורינו בלי שום ספק, דרגה נוראה גבוהה מאד, לבו היה קדש הקדשים. ממילא "מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים". אם הלב והמח היו קדש לה', וכל הגוף שמור מכל חטא ומכל ההורר חטא, אז זה עיקר התכלית שהקב"ה רוצה דירה בתחתונים. ידועים דברי האלשיך הקדוש שאומר "ושכנתי בתוכם". בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. בתוך כל אחד ואחד מבני ישראל. זה מקביל לדברים האלה שזו המטרה.

אנחנו מתאספים לבכות ולהספיד אברך שבגיל כזה הגיע לדרגה של ביהמ"ק ממש. כתוב שמותר להגזים קצת במילי דהספדא, אבל אני בטוח שאני לא מגזים. כל מי שהכיר אותו יודע שאין פה הגזמה. ואולי, הרי כל דבר בחשבון, ואין שום פרט שח"ו מקרה, ואולי זה גם אירע בזמן כזה. לעורר אותנו מתרדמה, להזכיר אותנו מהי התכלית של עם ישראל. זה לא ענין שאנחנו צריכים לזכור שאפשר להגיע ליותר מעלה, ליותר שלמות. אלא המצב האמיתי של כלל ישראל זה כמו שהיה ביציאת מצרים. זה היה התחלה של כלל ישראל "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", "תעבדון את האלוקים על ההר הזה", מעמד הר סיני. זה היה המטרה, וכך צריך להיות כלל ישראל. שכולם יעמדו במדרגה של נביאים, כולם שומעים מפי הגבורה בקדושה ובטהרה. כמו שהרמב"ן מאריך בהקדמה לספר במדבר, שכל בית המקדש היה מעין מעמד הר סיני. וזה כל התכלית של יציאת מצרים, שזו הבריאה של כלל ישראל, כמו שהכוזרי מאריך. וזה הדבר הטבעי של כלל ישראל. מה שחסר מזה לא שחסר מדרגות, אלא חסר המצב הנורמלי של כלל ישראל.

כתוב שהקב"ה שואל ביום הדין את כל אחד ואחד ציפית לישועה, הביטוי הוא ציפית לישועה. לא כתוב סתם ציפית להתרוממות של כלל ישראל, או ליותר כבוד שמים. ישועה זה לא תוספת. אלא אדם שנמצא בצרה גדולה הוא צריך ישועה. המצב של ציפיה צריך להיות שאנחנו נמצאים בצרה גדולה ח"ו, אין לנו את המקום שלנו, ואנחנו רוצים ישועה. בנין בית המקדש זה ישועה, להחזיר את המצב הנורמלי של כלל ישראל. כשזוכים שנמצאים בעולם השרידים אשר ה' קורא, כמו האברך ר' ישורון זכר צדיק לברכה, שבו התקיים במידה גדולה, ובפרט לפי דורינו המצב של "ושכנתי בתוכם", כל המח והלב היה רק מלא במחשבות טהורות וקדושות, רק בדברי תורה. אז ממילא, זה פשוט כפירוש המילים, שזה כשריפת בית אלוקינו. ממילא מתעוררים על הכל. והתכלית של כל אחד ואחד, שאנחנו נתעורר בעצמינו, מה שאפשר להשתדל בכל הכח. זו הרי המטרה של ההספד והבכי. לא רק להספיד דבר שהיה, אלא להתעורר כמה שאפשר להשלים. ובה נזכה להתחיל להתעלות לנסות בכל הכח להגיע למצב כזה של "ושכנתי בתוכם".

ובזה אפשר להבין ג"כ מה הפשט יותר משריפת בית אלוקינו. מכיון שאנחנו אומרים שזה התכלית, כמו שהזכרנו שזו כל המטרה של בית המקדש. שכל אחד ואחד יעשה את עצמו בית מקדש. אם זו התכלית, אז זה ודאי יותר משריפת בית אלוקינו. מה שחז"ל אומרים שזה קדש קדשים זה כפשוטו, צדיק ת"ח כזה, אברך כזה, זה מאד מובן גם בעינינו, זה מובן שזה יותר אם זו המטרה.

יש עוד ענין שזו כשריפת בית אלוקינו ממש. לשון הגמרא קמחא טחינא טחנת. כך אמר הקב"ה לטיטוס. שכלל ישראל כבר חטאו ופשעו, וכבר לא התקיימה תכלית המטרה של "בתוכם" בתוך בני ישראל, אז פרחת הקדושה מהאבנים. והחורבן שעשו הגויים אח"כ, זה כבר רק בעצים ואבנים. זה כבר לא ביהמ"ק. כמו שמבאר נפש החיים שדוד המלך התפלל, "יודע כמביא למעלה" שהקב"ה יחשיב את זה שכאילו באמת החרב את ביהמ"ק "בסבך עץ קרדומות". צריך תפילה ע"ז מדוד המלך, כאילו יש מקום ח"ו שישראל החרבו. וזוהי האמת לאמיתה. הם באו להחריב מקום חרב. אבל כיון שהם באו ע"מ להחריב "יודע כמביא למעלה".

כשיש ח"ו שריפה על ת"ח בבחינת ק"ק, עולה תמימה שכל המציאות שבו זה כמו ביהמ"ק עוד בקדושתו ממש. לא שהשכינה פרוחה ממנו. ביהמ"ק נחרב לאחר שעשר גלויות גלתה השכינה וכבר רחקה ונשארו רק עצים ואבנים. וזה גם חסד גדול שהקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים, זה כבר לא ביהמ"ק. אבל שריפה כזאת, ח"ו שלא יקרו שריפות כאלה, השריפה אשר שרף ה', האברך ר' ישורון ע"ה, זה כביהמ"ק ממש, שהשכינה בתוכו ממש, ביהמ"ק בקדושתו. אולי זה גם כלול במובן "יותר מבית אלוקינו" הרבה יותר. אז נשרפו רק עצים ואבנים, ופה נשרף ביהמ"ק ממש.

זה ודאי מחייב אותנו. אנרא דהספדא דלויי להתבונן בזה. "מכל משמר נצור לבך". ידוע נפש החיים, איך שהוא מתבטא בלשונו הקדוש אחד מישראל שחושב מחשבה לא טהורה בליבו, פוגם הרבה יותר מטיטוס הרשע, כאשר עשה את המעשה המגונה בקה"ק. זה עשה גוי שאין לו שום שרש למעלה, ולמקום לא היתה קדושה, היה זה רק חילול ה' אבל לא היה שום שרש. אבל לכלל ישראל, לכל אחד שרשו מגיע למעלה למעלה. כל דבר שעושה, כל מחשבה, כל דיבור, נוגע למעלה. או לכאן או לכאן ח"ו. וכשאדם מכניס בליבו מחשבה לא טהורה, תשוקה רעה ח"ו, לא תשוקה של ה', תשוקה שבאה מצד הרע, אז הוא פוגם הרבה יותר מטיטוס הרשע. כי הלב זה קה"ק ממש. זה עוד שייך ועוד ראוי לקה"ק. ולכל אחד יש שרש למעלה גבוה גבוה.

זכיתי קצת להיות אתו בקשרים. הכרתי אותו, ידעתי את מחשבותיו. כל חבריו ורבותיו הכירו אותו וידעו מה מחשבותיו. כמה שהיה זך ונקי בדור פרוץ כזה, ברה"ר פרוץ כזה ח"ו. "מכל משמר נצור לבך", לא להכניס בלב ח"ו, לשמור על עצמינו, להיות דוגמא הדרך מה

שראינו על ר' ישורון ע"ה. יש כלל שחובה"ל מזכיר בשער הקדושה, זה לעומת זה. כשזה עולה זה יורד. "לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים". כשיש ירושלים, אין צור. וכשיש צור אין ירושלים. כשמחשבת אדם מלאה במחשבות קדושה, אין מקום לטומאה, אין מקום ליצה"ר. כשמתרוקן המחשבה ח"ו, מיד הרע גובר. כל מחשבותיו, כל רעיונותיו של ר' ישורון, אני יכול להעיד, והרבה יכולים להעיד, יש יותר ממאה עדים ע"ז רק קדש לה'. מחשבותיו קדושות וטהורות. מה שהטריד אותו שאלה בהלכה, פשט בעומק הסוגיא, כוונות בתפילה.

אני זוכר לפני הרבה שנים, אני רק מביא דוגמא, לא לעורר את הענין הזה, הטריד אותו הרבה, ודיבר איתי ע"ז הרבה. הוא רצה להבין, מתארים את הקב"ה הגדול, הגיבור והנורא. הגדול והגיבור, זוהי הנהגה של גבורה, והנהגה של גדלות. אבל הטריד אותו, ושאל אותי מה זה הקדוש, הקב"ה מלא כל הארץ כבודו. לית אתר פנוי מיניה. לית מחשבה תפיסה ביה. כל הבריאה אין עוד מלבדו, הוא לא הבין מה זה התואר קדוש. אני לא רוצה לעורר את השאלה הזאת. אני רק רוצה להספיד, להעיד מה היו מחשבותיו. מה היו דאגותיו בזמן שאברכים אחרים באים להתלונן על נגעי לבבם, מחפשים עצות איך להתגבר פה על היצה"ר, ואיך כאן להתגבר על היצה"ר, ודברים אחרים. אצלו זה לא תפס מקום כלל. במקום ללחום עם היצר שאז מפסידים זמן, המחשבות היו למעלה למעלה, או בעומק הסוגיא, בירור הלכה לאמיתה, לדעת מה לעשות, להבין מה בתפילה, מה אומרים. זה תפס את כל מהותו. ואור דוחה את החושך. אפילו מעט מהאור, כ"ש הרבה מן האור.

זה הדרך, אם אדם תפוס לנצל את הזמן וכל מחשבותיו נקיות וזכות, ממילא אין שום מקום. "לפתח חטאת רובץ". אומר הגאון במקום שיש ספיקות שאדם לא כ"כ שומר את עצמו שרוצה להקל לעצמו, שם היצה"ר בא. מי שעומד כחומה, כל הזמן קדש לה', אין ליצה"ר שום שליטה עליו.

אדם שיש בו דעה, אומרים חז"ל, כאילו נבנה ביהמ"ק בימיו. דעה זה מה שמבין ומה שיודע ומתחבר איתו למעשה, זה נקרא בר דעת. יש קטן חריף ומפולפל, אבל לא בר דעת. גדול, אפילו פחות חריף מהקטן אבל הוא בר דעת, כל השכל שלו, זה הוא בעצמו. לא רק בתור ידיעה בעלמא, שיכול להגיד את זה, ויכול להסביר את זה, וכיוצא בזה, שהוא חי את זה, זה דעת. זה הפירוש הפשוט בנמרא כל מי שיש בו דעה, שהדעת והחכמה, הם עצם האדם שבו. הדם והבשר וחלבו שבו, זה כל מהותו. זה נקרא ביהמ"ק. אדם שיש בו דעת, אצלו יש ביהמ"ק.

וכמו שאמרנו, שעכשיו לא זכינו לראות את ר' ישורון לעינינו, בחטף נלקח מאיתנו. אני בעניי גם לא זכיתי להתפלל עליו, לא שמעתי אפילו עד אחרי המעשה שקרה. זו הדוגמא שהיתה לפנינו מאדם שיש בו דעה. כל ההשגות שהשיג בשכלו זה היה הוא בעצמו. לא רק

שיודע לדבר ע"ז ולא רק ששואל ע"ז. זה ממש ביהמ"ק, כמו שנבנה ביהמ"ק בימיו. וכשצדיק כזה מסתלק, זה חורבן ביהמ"ק ממש, וכמו שחז"ל אומרים שזה יותר, ביהמ"ק חי, שזה תכלית של ביהמ"ק שהקדושה בו ממש.

כמו שאמרנו שהמטרה היא עילוי נשמתו. התם קאימנא, שם הוא עומד, פה כל הזמן הוא עולה ועולה במעלות הקדושה והטהורה יותר ויותר. שם זהו כבר מצב של עומד. אחים בהספידא, ע"י שאנחנו נתעורר בהספד ללכת בדרכיו, כל אחד יודע נגעי לבבו, מה שכל אחד יודע, מה שיכול לתקן את עצמו. לפחות הדברים האלו שהזכרנו. להיות אדם שיש בו דעה, זה יהיה עילוי גדול לנשמתו. ע"ז מעלים אותו מעלה מעלה. והגמ' בסוכה ג"כ אומרת, שעל ספינתו שטבעה בים אין שום ענין להתאבל, על דבר שהיה. מה שבוכים ומספידים, בגלל שצריך להרגיש ולהצטער ולהתבונן מה הקב"ה רוצה בעולמו, מה תכלית האדם. הקב"ה מלך חפץ בחיים, הקב"ה רוצה דירה בתחתונים. תכלית הבריאה היא העוה"ז, העולם השפל הזה, שאדם יגיע לעוה"ז ויחיה כמו בעולמות העליונים, ובזה זכה ר' ישורון, במידה גדולה מאד בלי שום הגזמה. צורה של ת"ח אמיתי.

יש פרק מיוחד בתהילים "למנצח על שושנים לבני קורח". אומר רש"י, שושנים, אלו ת"ח. בני קרח אמרו שיר מיוחד לת"ח. יתכן שאצל בני קרח היה זה הפגם שלהם, שלא הכירו כמשה רבינו שהוא הת"ח של כלל ישראל. משה רבינו מתפשט בכל חכם, בכל דרא ודרא. משה רבינו זה השלימות של ת"ח. רבן של ישראל. בני קרח שלא מתו אלא הרהרו בתשובה ברגע האחרון "משכיל שיר ידידות. רחש ליבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך". מאן מלכי, רבנן, "הוצק חן בשפתותיך" כמה חן היה על השפתיים של ר' ישורון. "לפני מלכים יתייצב" כמו שיודע אני שגדולי הדור וגדולי ההוראה היו מאריכים איתו בדברים. כל אלה שהיו מקצרים עם אחרים. היה לו חן מיוחד. הם ידעו ששאלתו באמת. היה לו השכלה גדולה לדעת מה לשאול כל אחד ואחד מהגדולים. מה צריך לשאול את זה, ומה צריך לשאול את זה. מה הדרך של זה ומה הדרך של זה, ומה כוחו. דרך נפלאה מאד. "הוצק חן בשפתותיך", גיבור הודך והדרך. זה היה גבורה של תורה. זה הוד והדר האמיתי שהאדם הוא זך ונקי. "חגור חרבך על ירך" תרתי משמע. ירך זה - מה ירך בסתר, אף תורה בסתר, וגם קדושה.

מי שמתבונן בכל הפרק "יפית מבני אדם" היה לו יופי מיוחד, יופי רוחני שלא רואים את זה. כמו שראיתי שגם אחרים שלא הבינו מה זה ת"ח ראו את הצורה שלו. יופי מיוחד שופע מהאדם רק רוחניות, הגשמיות היא בעוכריו של האדם. כשהאדם מגביר את הגוף על השכל נאבד צורתו. וכאשר מגביר את הכח הרוחני שבו, ששכלו ונשמתו הם פועלים בעיקר, זה ההוד וההדר האמיתי. זה "יפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך".

אני מבקש מחילה ג"כ כדי לצאת מידי מתעצל, ודאי יבואו אחרים ויסיפידו ג"כ. הזכרתי

מקצת מן הקצת שבחו. כמו שאמרנו שהמטרה מכל זה, תכלית ההספד, זה גם לטובת עליו נשמתו. לא ישכח מאיתנו ח"ו הדוגמא הזאת של ת"ח אמיתי.

כמו שיש בגמרא הלל מחייב, וזה מחייב וכו', בדורינו, דור פרוץ מרובה על העומד, איפה שהולכים קשה. צריך זהירות ושמירה. ראינו בעינינו ת"ח שהרחוב לא שולט עליו, הוא רה"י ולא רה"ר. אין רבים בוקעים בו ח"ו. רה"י שלו, לא רק שהוא יותר לפי הדור, אלא כל כולו צמא ועולה מעלות יותר ויותר, ימים ולילות רק בעבודת ה'. כמו שידוע שלכתר תורה זוכים רק בלילות. לפעמים אנחנו ג"כ אחרי יום שלומדים, מרגישים קצת שביעה. אוהב תורה לא ישבע תורה. ת"ח אמיתי כמו ר' ישורון ז"ל זכה לכתר תורה, להאיר את הלילות. שהלילות לא יהיו חושך, שהלילות יהיו אור, אנחנו רק צריכים להתעורר לזה להבין מה זה לילה. בצעירותי, בתי מדרשות היו מלאים, מלאים עד שעות מאוחרות מאד. היה מלא וגדוש בבית המדרש. אברכים וזקנים. לכל אחד יש אמנם את הסיבות שלו, אבל צריך לזכור שלכתר תורה זוכים בלילה. שהשביעה של היום לא יוריד את זה כמו שראינו דוגמא לפנינו באברך הצדיק הזה.

וצריך להתעורר ללכת בדרכיו, דרכי ה'. זה יהיה מטרה ותכלית מכך שהתאספנו כאן. שכל אחד ואחד יתבונן. כל אחד יודע נגעי לבבו ותחלואי נפשו. מה הנסיונות שבו. לברוח מזה, לא לחטט בזה, רק להתעלות מעלה מעלה. להדבק בתורה והיית רק למעלה ולא למטה. אין מקום ליצר אם ממלאים את הראש ואת הלב בתשוקות אחרות. בתשוקות קדושות ובמחשבות קדושות. והימים והלילות קדש לה. למלא את החלל של השריפה הגדולה הזאת של ביהמ"ק.

ונזכה במהרה "ובלע המוות לנצח וחרפת עמו יסיר" ובפרט שלא יקראו ח"ו שריפות כאלה של מיוחדים. אין ספק שזה בא לעורר. אחד מן החבורה מיוחד שנפטר. היה לי הרגשה "אמרי ליה גדול ואמרי ליה קטן". יש שני סוגי התעוררות. לוקחים את הגדול ולוקחים את הקטן. שלוקחים אחד כזה שהוא גדול במדרגות נוראות, קטן שנים יחסית לפי המדרגות. יש פה את שני ההתעוררויות ביחד. צריך לעורר אותנו כמו שהרמב"ם מזכיר הרבה פעמים "יעור משנתו" אנחנו נמצאים ח"ו בתרדמה. נזכור את מעמדינו הגדול, ואת מצבינו הנכון של דברים בה', בית המקדש עם נבואה, עם סנהדרין, עם תורה, "ובלע המוות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים" ונזכה לבית המקדש, בקרוב ממש, במהרה בימינו אמן.

הגאון רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א
נאמר בישיבת הר"ן

"ויהי בישורון מלך"

הקב"ה אמר למשה רבינו "ונאספת אל עמך", "כאשר מריתם פי במדבר צין במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם". מדוע צריך להזכיר כאן שוב את הסיבה "כאשר מריתם פי", אלא הפשט הוא ואולי זה גם כתוב ברש"י, כי הרי הסילוק של משה רבינו היה "ואקדש בם", "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד". כשהקב"ה עושה דין בצדיקים, זה לא בשבילם, שהרי הם קרובים אליו. אלא התכלית היא על פני כל העם אכבד. מה שמעורר את העולם יותר, הוא כאשר רואים שאפילו בקרובי אקדש. והיות והתכלית של סילוק משה רבינו היא להקדישני ואקדש בם, אז כאשר מגיע למעשה, כשמשה רבינו עולה להר ההר, צריך לכתוב שוב את הסיבה. כדי שנוכח מה שהיה שם, שזה התכלית להקדישני. ואם ישכחו את זה, אז חסר בכל התכלית.

לכן צריך להתאסף ולהתבונן ולראות מה אנו לומדים מ"קרובי אקדש". ביחוד שכתוב בחז"ל, במדרש לפרשת אחרי מות: אמר ר' חייא בר אבא בא' בניסן מתו בניו של אהרן, ולמה מזכיר מיתתן ביום הכיפורים, אלא מלמד שכשם שיום הכיפורים מכפר, כך מיתתם של צדיקים מכפרת. מנין שיום הכיפורים מכפר, שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם". ומנין שמיתת צדיקים מכפרת, שנאמר "ויקברו את עצמות שאול" וכתוב אחרי כן "ויעתר אלוקים לארץ אחרי כן". כלומר, בזמן שמידת הדין מתוחה וצריך שיהיה "ויעתר אלוקים", כשם שמצינו שבזמן החרבן שהשליך חמתו על עצים ואבנים, הקב"ה לקח את ביהמ"ק בתור כפרה על כלל ישראל. כך בכל דור ודור כשמידת הדין מתוחה וצריך כפרה, הקב"ה לוקח את הצדיקים ובזה מכפר על ישראל כמו יום הכיפורים. מי יודע איזו כפרה גדולה היה צריך עם ישראל עתה שהקב"ה לקח כזה צדיק בתור כפרה לכלל ישראל.

והנה שואלים המפרשים הרי "ויעתר אלוקים לארץ" לא כתוב אחרי "ויקברו את עצמות שאול". "ויעתר" כתוב במקום אחר, כאשר היתה תביעה מהקב"ה שלא הספידו את שאול כראוי. ודוד תיקן את זה והספיד כראוי, ואז נאמר "ויעתר". אומרים המפרשים שלומדים מכאן, שסילוקם של צדיקים מכפר, לא סילוקם המכפר, אלא ההספד עליהם מכפר. וכאשר הספידו כראוי את שאול, אז "ויעתר אלוקים", כי הכפרה היא כאשר מתאספים להתעורר ולהתבונן ולהתחזק במעלות של הצדיק.